

самого широкого профиля: юристов, экономистов, политологов. А потом они безуспешно ищут работу по специальности и винят в своей невостребованности государство». Это значит, что в настоящее время современная система в первую очередь профессионального образования слабо ориентирована на рынок труда. Вместе с тем качество профессионального образования в целом не ставится под сомнение. Косвенным показателем тому – востребованность белорусских специалистов на мировом рынке труда.

Однако значительная часть лиц с высшим образованием не может найти работу по специальности и выполняет неквалифицированную работу.

В настоящее время остается проблемой перепроизводство специалистов гуманитарного профиля. Поэтому одна из непростых задач, которую поставило Министерство образования, – увеличить численность обучающихся техническим специальностям до 40 % общего количества. Аналогичная проблема, например, в Германии. На рынке труда Германии к 2020 г. будет не хватать 1,2 млн специалистов с техническим образованием.

Вторая группа потерь вызвана нарушением взаимосвязей между подготовкой кадров и реальными потребностями в компетенциях специалистов. Общей проблемой подготовки специалистов является отсутствие компетенции самостоятельно выполнять трудовые обязанности сразу же после окончания учреждения высшего образования, принимать самостоятельные оптимальные профессиональные решения.

Третья группа потерь определяется моральным устареванием знаний, которое происходит достаточно быстро в современных условиях. Сюда же необходимо отнести недостаточную подготовку преподавателей, не владение новыми технологиями в обучении, не владение иностранными языками, соответственно недоучет тех процессов, которые происходят в мире. Информационная эпоха развития общества приводит к быстрому устареванию знаний. Как следствие, главное сегодня – не транслировать обучающимся знания, не учить заучивать и запоминать информацию. Главное – научить учиться. Об этом также говорил Глава государства на республиканском педсовете 2017 г.

Невзирая на перечисленные проблемы, следует подчеркнуть, что в нашей стране создана мощная составляющая национального богатства – образовательный потенциал. Система образования, созданная в советское время, оказалась в целом устойчивой, выжила в условиях кризиса, общественных потрясений и продолжает выполнять свои функции с переменным успехом.

УДК 378.016:34(091)

А.М. Сувалаў, дацэнт кафедры тэорыі і гісторыі дзяржавы і права Акадэміі МУС Рэспублікі Беларусь, кандыдат гістарычных навук, дацэнт;

А.М. Сувалава, выкладчык цыкла сацыяльных і агульнаправавых дысцыплін Цэнтра павышэння кваліфікацыі кіруючых работнікаў і спецыялістаў МУС Рэспублікі Беларусь

ФАРМІРАВАННЕ ПАЧУЦЦА ПАТРЫЯТЫЗМУ Ў ПРАЦЭСЕ ЗАСВАЕННЯ КУРСАНТАМІ ВУЧЭБНЫХ ДЫСЦЫПЛІН ГІСТОРЫКА-ПРАВАВОЙ НАКІРАВАНАСЦІ

Адным з найбольш важных момантаў выхаваўчага ўздзеяння на курсантаў у працэсе выкладання гісторыка-прававых дысцыплін з'яўляецца фарміраванне ў будучых ахоўнікаў правапарадку пачуцця патрыятызму. Змяняюцца гістарычныя эпохі, змяняюцца ацэнкі падзей і гістарычных асоб. Адпаведна з гэтым з цягам часу можа адбыцца дэзарыентацыя ўжо афіцэраў органаў унутраных спраў, калі тыя ці іншыя былыя героі магчыма будуць пераўтварацца ў абвінавачваемых і асуджаемых. Памятаем, што падобнае было з бальшавікамі (У.І. Ленін, І.В. Сталін, Л.П. Берыя, Л.М. Кагановіч і г. д.) і ў цэлым з ідэалогіямі, якія раней лічыліся прагрэсіўнымі і арыентаванымі на пабудову светлай будучыні чалавецтва. Разумеючы, што падобная тэндэнцыя магчыма будзе парацягвацца, грамадства павінна вызначыцца з тымі каштоўнасцямі, якія неабходна захаваць пры фарміраванні светапоглядных устаноў будучага пакалення.

На першы погляд сітуацыя не мае пярэчанняў: ва ўсе часы і для ўсіх народаў найбольш важным момантам выхавання выступала неабходнасць фарміравання пачуцця патрыятызму і глыбокай павагі да сваёй краіны і свайго народа. Менавіта на пачуцці патрыятызму, як вядома, узнікалі і будаваліся сучасныя еўрапейскія краіны. Разам з тым вядома і тое, што абедзве сусветныя вайны, асноўнай арэнай якіх стаў той жа абшар Еўропы, у значнай ступені падпіталіся ультрапатрыятычнымі пачуццямі насельніцтва. Лакальныя канфлікты апошняга часу (Косава і Югаславія), канфлікты, якія, на шчасце, не выліліся ў крывавае супрацьстаянне (праблема з Каталоніяй у Іспаніі, баскаў у той жа Іспаніі і ў Вялікабрытаніі і г. д.), акрамя іншых падстаў свайго ўзнікнення маюць моцны складальнік у выглядзе росту нацыянальнага патрыятызму на-суперак глабалізму.

Такім чынам, асноўная праблема заключаецца ў тым, што фарміраванне патрыятызму – пытанне жыццёва значнае для паўнаважнага

функцыянавання еўрапейскай дзяржавы, якой і з'яўляецца Беларусь. Пры гэтым неабходна максімальна заблакіраваць магчымае перарастанне патрыятычных пачуццяў у нацыяналізм ці шавінізм.

З вызначэннем асноўных нацыянальных герояў і знакавых падзей, якія маюць найбольшую каштоўнасць для патрыятычнага выхавання, неабходна вылучыць крытэрыі для фарміравання «спіса герояў». Самую выйгрышную групу складаюць дзеячы культуры, якія ўнеслі найбольш значны ўклад як у нацыянальную, так і ў сусветную культуру. Перш за ўсё гэта Е. Полацкая, К. Тураўскі, К. Смаляціч, М. Смятрыцкі, Ф. Скарына, М. Гусоўскі, С. Полацкі, І. Капіевіч, М. Агінскі, А. Міцкевіч, І. Дамейка і інш. Каштоўнасць уключэння дзеячаў гэтай групы паміж іншага ў тым, што яны вядомы і па-за межамі Беларусі. Другая, не менш значная група дзеячаў, чый уклад у гісторыю пры любых варыянтах развіцця сітуацыі ў Беларусі не будзе падвергнуты рэвізіі і пераацэнцы, – героі ваенных канфліктаў, якія баранілі сваю Радзіму, сваю Бацькаўшчыну. Найперш гэта героі Вялікай Айчыннай вайны: А. Гаравец, М. Гастэла, Ц. Бумажкоў, Л. Даватар, М. Казей, І. Кожар, К. Арлоўскі, П. Машэраў, В. Харужая, М. Шмыроў і г. д.

Уключэнне асобнай інфармацыі пра іх у праграму навучэння па гісторыка-прававых дысцыплінах дасць магчымасць павысіць агульны культурны ўзровень курсанта, фарміраваць яго не толькі як афіцэра і юрыста, але і як афіцэра і інтэлектуала. Разлічваць на тое, што сярэдняя школа павінна «закрываць» праблему з фарміраваннем ведаў навучэнцаў у гэтай частцы, не прыходзіцца. Як паказвае сітуацыя апошніх гадоў, значная частка курсантаў-першакурснікаў не ведаюць нават у агульных рысах указаных вышэй асоб і таго месца, якое яны займаюць у айчыннай і сусветнай культуры і гісторыі. Таму першараднай задачай, якая стаіць перад выкладчыкамі вучэбных дысцыплін гісторыка-прававой накіраванасці, з'яўляецца акцэнтаванне ўвагі навучэнцаў на месцы і значэнні найбольш выбітных дзеячаў нацыянальнай культуры і гісторыі. Магчыма прыняць рашэнне аб адмысловым выдзяленні шэрагу тэм або вызначанай колькасці аўдыторных гадзін у праграме вывучэння пэўных вучэбных дысцыплін гісторыка-прававой накіраванасці, прысвечаных абазначанай праблеме. На наш погляд, гэта стане падмуркам фарміравання ўстойлівай матывацыі афіцэра на паспяховую працу ў будучым. Не трэба забываць, што без глыбокай павагі да мінулага сваёй Радзімы, сваёй зямлі, свайго народа нельга чакаць самааданай работы афіцэра нават пры ўмове высокага ўзроўню аплаты працы і самых значных сацыяльных гарантый. Без партыятызму супрацоўнік можа пераўтварыцца ў звычайнага наёмнага работніка, які будзе шукаць, дзе

больш можна зарабіць, дзе будзе яшчэ лепш і «цяплей». А гэта адназначны шлях як да асобнай дэградацыі супрацоўніка, так і да дэградацыі структуры ў цэлым. Надзейнай перашкодай гэтаму можа і павінна стаць мэтанакіраваная праца па фарміраванню пачуцця партыятызму пры ўмове адэкватнага стаўлення да іншых культур і народаў.

УДК 378

О.Э. Схончик, старший преподаватель кафедры психологии и педагогики Академии МВД Республики Беларусь, кандидат психологических наук

ВОЗМОЖНОСТИ РАЗВИТИЯ УЧЕБНО-ПОЗНАВАТЕЛЬНОЙ МОТИВАЦИИ КУРСАНТОВ

Сегодня обучающиеся высших учебных заведений приобретают все больше возможностей участвовать и влиять на организацию и содержание высшего образования, решение тех или иных проблем. В то же время такая позиция требует от студента, курсанта осознания собственной ответственности за полученные знания, связанной, прежде всего, с осмыслением и принятием личных усилий и ответственности в достижении качественного результата в процессе обучения. Важную роль в этом играет устойчивая учебно-познавательная мотивация обучающихся.

В период обучения в учреждении высшего образования у обучающихся формируются умения самостоятельной учебной деятельности, которые могут успешно реализоваться при наличии соответствующих мотивов. Поэтому важным выступает развитие у обучающихся учебно-познавательной мотивации и самомотивирования к длительной работе, формирование установки на систематическую учебную деятельность, в том числе в отсутствии внешнего положительного подкрепления.

Развитие учебно-познавательной мотивации может осуществляться посредством организации и содержания учебной деятельности, а также организации самостоятельной работы обучающихся при содействии профессорско-преподавательского состава.

Значительное влияние на учебную и познавательную мотивацию, интерес к выбранной профессии оказывает привлекательность самой деятельности – как учебной, так и профессиональной. Стимулированию интереса к учебной деятельности способствует создание проблемности в обучении, а также ситуаций, позволяющих переживать успешность. Проблемность в освоении учебного материала создает необходимые интеллектуальные затруднения (посильные при затрате определенных